

Examenul de bacalaureat național 2022
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Varianta 7

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Tóth Árpád: Jó éjszakát!

*Falon az inga lassú fénye villan,
Oly tétován jár, szinte arra vár,
Hogy ágyam mellett kattanjon a villany,
S a sötétben majd boldogan megáll.
Pihenjünk. Az álomba merülőknek
Jó dolga van. Megenyhül a robot,
Mint ahogy szépen súlya vész a kőnek,
Mit kegyes kéz a mély vízbe dobott.*

*Mi haszna, hogy papírt már jó egypárat
Beírtam? Bolygott rajtuk bús kezem,
A tollra dőlve, mint botra a fáradt
Vándor, ki havas pusztákon megyen.
Mi haszna? A sok téveteg barázdán
Hová jutottam? És ki jött velem?
Szelíd dalom lenézi a garázdán
Káromkodó és nyers dalú jelen.*

*Pihenjünk. Takarómon pár papírlap.
Elakadt sorok. Társtalan rímek.
Megsimogatom őket halkán: írjak?
És kicsit fájón sóhajtom: minek?
Minek a lélek balga fényüzése?
Aludjunk. Másra kell ideg s velő.
Józan dologra. Friss tülekedésre.
És rossz robotos a későnkelő.*

*Majd egyszer... Persze... Máskor... Szebb időkben...
Tik-tak... Ketyegj, vén, jó költő-vigasz,
Majd jó a kor, amelynek visszadöbben
Felénk szive... Tik-tak... Igaz... Igaz...
Falon az inga lassú fénye villan,
Aludjunk vagy száz évet csöndben át...
Ágyam mellett elkattantam a villanyt.
Versek... bolondság... szép jó éjszakát!*

(Forrás: Tóth Árpád összes verse. Arcanum 1998. 152–153.)

Inga: órát szabályozó alkatrész; az ingaóra működését egyenletes lengésével szabályozó alkatrész, amely többnyire egy korong alakú súlyban végződő rúd.

Robot: szaporátlan, fáradságos munka

- a. Milyen érzéseket, gondolatokat kelt a cím az olvasóban? **5 pont**
- b. Mi jellemző a költemény vershelyzetére? **5 pont**
- c. Hogyan értelmezhető a költeményben többször visszatérő „Pihenjünk” felszólítás? **5 pont**
- d. Az elégia mely sajátosságait ismeri fel a műben? **5 pont**
- Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Százharminc éve, 1892. január 3-án született J. R. R. Tolkien angol nyelv- és irodalomtörténész, filológus, A Gyűrűk Ura című regénytrilógia írója, akit a modern fantasy atyjaként is emlegetnek. [...]

John Ronald Reuel Tolkien a dél-afrikai Bloemfontein városban látta meg a napvilágot, ahol angol apja bankigazgató volt. Apját négyéves korában vesztette el, ezután anyjával és testvérével visszaköltöztek Angliába, Birmingham közelébe. [...] Katolikus iskolába járt, és miután tizenkét évesen teljes árvaságra jutott, anyja gyóntatópapja gondoskodott taníttatásáról.

Már középiskolás korában megmutatkozott kiváló nyelvérzéke, nyelvek iránti rajongása, érdekelték a középkori nyelvek, mint az óangol és középanyol, a gót, sőt a walesi és a finn nyelv is. Különösen megérintette a finn nemzeti eposz, a Kalevala nyelvezete és világa, ez ihlette 1915-ben írt első prózai művét, a Kullervo története című elbeszélést. A tragikus történetet angolul 2010-ben, magyarul 2016 decemberében adták ki először. Az oxfordi egyetemen 1911-től klasszika-filológiát, 1913-tól összehasonlító filológiát és angol irodalmat hallgatott. Már ezekben az években foglalkozott mesterséges nyelvek kialakításával, élete során összesen tizenöt mesterséges nyelvet hozott létre, köztük A Gyűrűk Ura quenya és sindarin tündenyelvét, emellett tucatnyi valóban létező nyelven beszélt folyékonyan.

1916 márciusában feleségül vette kamaszkori szerelmét, Edith Mary Brattet, akivel négy gyermekük született. Az első világháború alatt, 1916 közepén a francia frontra vezényelték, részt vett a somme-i csatában, milliók értelmetlen halálának és szenvedésének látványa döntő hatással volt éleltszemléletére. Az év őszén megsebesült, betegágyán kezdte írni meséit, történeteket találva ki az általa alkotott nyelvekhez. Így született meg A Gyűrűk Ura előzményét, mitológiai hátterét alkotó A Szilmarilok, amelyet csak évekkel halála után adtak ki fia, Christopher gondozásában. [...]

Történeteit, így Zsákos Bilbó, a félnék hobbit meséjét, először gyermekeinek mesélte, majd 1930-tól lejegyezte azokat. A hobbit 1937-ben látott először napvilágot nyomtatásban, magyarul 1975-ben Szobotka Tibor fordításában Babó címmel jelent meg. Tolkien legnagyobb meglepetésére könyvét igen sokan olvasták és kikövetelték a folytatást. Számos próbálkozás, kitérő, az író vagy a kiadó által nem megfelelőnek tartott kísérlet után így született meg A Gyűrűk Ura trilógia. A három kötetet tizenhét évig dolgozott, 1954-ben jelent meg A Gyűrű szövetsége és A két torony, 1955-ben pedig a befejező rész, A király visszatér. [...] A trilógia 2021-ben jelent meg először Tolkien rajzaival, festményeivel. Tolkien új világot teremtett, Középfölde földrajzát, nyelvét, irodalmát, történelmét, mitológiáját, sőt még élővilágát is aprólékosan kidolgozta. Bár a trilógia kínálta magát a megfilmesítésre, jogi és technikai nehézségek miatt csak 1978-ban készült belőle rajzfilm. Az új évezredben az új-zélandi Peter Jackson viszont már minden nehézséget legyőzött: az általa rendezett trilógia nem csak a jegypénztáraknál aratott elsöprő sikert, összesen 17 Oscar-díjat is besöpört, a 2003-ban bemutatott A király visszatér nehezen megdönthető rekordot felállítva mind a 11 jelölését díjra váltotta. Jackson A hobbitot is filmre adaptálta, a szintén három részes sorozatot 2012-2014 között mutatták be, de sikere elmaradt A Gyűrűk Urától. [...] Tolkien irodalmi hagyatékának rendezésével Christopher fiát bízta meg, aki 70 doboznyi, korábban nem publikált kézirat alapján apja több Középfölde világában játszódó munkáját adta ki.

(multikult.transindex.ro/130 éve született J.R.R.Tolkien)

1. A következő táblázat a Tolkiennel kapcsolatos információkat tartalmazza. Társítsa az évszámokat a hozzájuk tartozó eseményekkel! Írja át a vizsgalatra a helyes társításokat!

5 pont

Évszámok:	Események:
1915	Megírta első prózai művét.
1911	Megjelent A hobbit című regénye.
1916	Megkezdte tanulmányait az oxfordi egyetemen.
1937	Részt vett az első világháború harcaiban.
2003	A király visszatér 11 Oscar-díjat kapott.

2. Mi a szöveg kommunikációs funkciója? Indokolja válaszát!

5 pont

3. Miben nyilvánul meg Tolkien nyelvek iránti rajongása? **5 pont**
4. Magyarázza 10–15 mondatos érvelő szövegben a fantasy regények és filmek sikerét a szöveg információit felhasználva! **10 pont**
Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**
Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **A sorsát elfogadó/el nem fogadó ember típusa az irodalomban** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (pl. **Móricz Zsigmond: Tragédia, Kosztolányi Dezső: Édes Anna, Krúdy Gyula: A hídon, vagy más olvasott mű**) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a. a választott alkotás műfaji sajátosságai **5 pont**
b. a tér- és időszerkezet jellegzetességei **5 pont**
c. a sorsát elfogadó/el nem fogadó egyén jellemábrázolása **5 pont**
d. a mű stílusjegyei **5 pont**

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. **10 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.